

Jazz from Romania  
Istorie-jazz românesc !?!

Alexandru Șipa

De ce nu, spun eu.

Unii se întreabă dacă avem cu adevărat jazz românesc.

Alții afirmă că avem doar jazz, nu neaparat românesc.

Eu vin și întreb: dacă folosim sintagma film românesc sau teatru românesc, nu putem spune și jazz românesc ?

Răspunsul nu cred că poate fi decât afirmativ.

Mai mult, consider că jazz-ul românesc se manifestă pe trei paliere:

-prin interpretii români, sau mă rog, din România;

-prin creațiile/interpretările lor, cu sau fără inflexiunii ale melosului popular autohton și

-prin așa-zisul etno-jazz, creații cu puternice influențe ale muzicii populare românești sau chiar teme/melodii preluate și prelucrate din acest folclor.

Pe primul palier pot fi situați toți muzicienii noștri care activează în țară și în diaspora.

Pe al doilea palier se situează toate creațiile/proiectele lor, respectiv teme, aranjamente, interpretări live și înregistrate la Radio, TV, pe LP-uri, CD-uri și DVD-uri.

Palierul al treilea e cel mai evident și îl vom detalia îndată.

De precizat că aceste paliere pot fi întâlnite la jazz-ul din orice țară a lumii, dar îndeosebi la școlile naționale precum Polonia, Cehia, Ungaria, Bulgaria, fostele țări Yugoslave, dar și Brazilia, Cuba, Portugalia, Turcia, țările nordice (vezi de exemplu producțiile casei de discuri ECM), dar și cele orientale.

„Jazz și jazz românesc” a constituit și subiectul unui articol semnat de Florian Lungu și apărut prin anii ‘80 în revista Flacăra din care citez:

„Certitudinile valorice ale jazz-ului românesc; un termen semnificând, deopotrivă, ținută artistică, specific autohton al limbajului, maturitate a expresiei”.

Același Florian Lungu împreună cu Daniela Caraman Fotea scriau în Contemporanul din aprilie 1974 o cronică a Festivalului de jazz Sibiu ‘74 cu titlul: „Valori în jazzul românesc” în care citează mai multe lucrări semnificative prezentate la ediția respectivă: transcripția cunoscutei melodii populare „Cine iubește și lasă” realizată de pianistul Adrian Neagu; „Dimineața după nuntă”-o prelucrare a formației Vocal Jazz Quartet;

„Cîntec de leagăn”-o inspirată miniatură de jazz pentru contrabas solo a lui Johnny Răducanu; Suita „Sibiana” a lui Dan Mîndrilă.

Compozitoare de muzică simfonică contemporană Myriam Marbe scrie în revista România literară din ianuarie 1972 un articol intitulat „Jazz-ul și folclorul” din care citez: „...anii 1900 cunosc conturarea a ceea ce vom denumi jazz printr-o transfigurare, de data aceasta nu a unui anume gen muzical (cum a fost muzica de pian în cazul ragtime-ului), ci a unor surse dintre cele mai variate: cîntece populare din diverse țări, muzică franceză de balet sau marșuri militare prusace, cantice ale tuturor cultelor, strigătele cîntate ale negustorilor ambulănți, dansuri, cîntece de muncă ale negrilor, ca și amintirea ritualurilor Vaudou...”

Despre etno-jazz am avut un lung interviu cu Mircea Tiberian și publicat în revista European Meetings in Ethnomusicology din 2001, reluat în cartea mea „Jazz, între agonie și extaz”, din care extrag un fragment: „Etno jazz e o muzică de jazz cu un pic de caracter local. Așa cum anumiți compozitori de muzică cultă erau influențați de muzica populară (de exemplu ai noștri Mihail Jora, Paul Constantinescu sau chiar Enescu), anumiți muzicieni de jazz sînt influențați de folclor, dar ei tot jazz cîntă. Adică e o muzică improvizată, are componentă ritmică, improvizație colectivă, dar baza improvizației are un pic de trimitere la stratul nostru etnic, sau al altor popoare...Așadar, etno-jazz-ul e un demers muzicologic și jazz-istic foarte serios, cu abordare specifică; un fel de muzică, ce poate fi acceptat și apreciat ca atare. Unii îi spun folclor imaginar; eu i-aș spune inter-folclor, deci un folclor al tuturor folclorurilor. Nicolae Simion, care activează acum în Germania, e poate reprezentantul cel mai serios al curentului etno-jazz de la noi, cu un palmares foarte mare; el are numeroase reușite discografice pe această linie”. La rîndul meu, tocmai pentru a demonstra și susține valabilitatea sintagmei jazz românesc, am organizat în toamna lui 1976 la Brașov, un simpozion intitulat „Definirea jazz-ului românesc” la care au participat cu substanțiale comunicări Mihai Berindei, Iosif Viehmann, Florian Lungu, Dumitru Bughici, Cornel Țăranu și subsemnatul. În cele două zile-30 și 31 octombrie, seara, au susținut recitaluri formațiile Studio Jazz Brașov, Big Band-ul Teatrului Muzical Brașov condus de saxofonistul Naty Zoltan, solistă Elena Filipescu, Quartetul timișorean a lui Paul Weiner și Johnny Răducanu Quartet.

Detalii despre acest simpozion a scris și Ioan Băcălete în revista Forum studentesc nr.9 (21) din 1976.

A doua ediție a acestui simpozion a avut loc în 1978, în perioada primului Festival de jazz și rock de la Teatrul Dramatic Brașov.